

VAN HET BESTUUR

Een van de doelen die bij de oprichting van de VvM zijn gesteld, is het bevorderen van contacten tussen muziektheoretici en vertegenwoordigers van andere kennisgebieden. Het was verheugend om dergelijke contacten tijdens het afgelopen jaarlijkse congres in Zwolle, op 15 en 16 maart jl., te zien groeien. Dit congres had de VvM samen met de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis georganiseerd. Het bracht niet alleen muziektheoretici en musicologen, maar ook componisten en uitvoerende musici bij elkaar. Het programma kende één thema, het begrip 'polyfonie', dat vanuit alle hoeken van de muzikale beroepspraktijk werd belicht. Verderop in deze Nieuwsbrief vindt u een gedetailleerder verslag van het congres. Ook van twee andere evenementen die in de afgelopen maanden hebben plaatsgevonden wordt hier verslag gedaan: de vijfde Europese Conferentie voor Muziekanalyse in Bristol (4-7 april), en de jazzstudiedag in het Conservatorium van Amsterdam, met als centrale gast de Amerikaanse musicoloog Scott DeVeaux (12 april).

Een andere organisatie waarmee de VvM nauwe banden onderhoudt is het Gentse Orpheus Instituut voor postacademisch muziekonderwijs. Het afgelopen jaar is aan dit instituut voor het eerst een seminarreeks over muziek en theorie gepresenteerd. Vanaf 2003 zullen dergelijke seminars plaatsvinden in het kader van een jaarlijks te organiseren internationale 'paasacademie'. Meer details zijn elders in deze Nieuwsbrief te vinden.

Op deze plaats moet echter het volgende worden gemeld: het bestuur heeft besloten het vijfde congres van de VvM, dat aan het Koninklijk Conservatorium van Gent zal worden gehouden, te laten samenvallen met de eerste aflevering van de Paasacademie van het Orpheus Instituut. De congresdata zijn daarom vastgesteld op 11 en 12 april 2003. (Dat is later in het jaar dan gebruikelijk - later nog dan het vorige congres in Zwolle, dat in maart was gepland om de KVMN tegemoet te komen.) Voorts is besloten om het

congresprogramma – of een gedeelte daarvan – af te stemmen op het thema van de eerste Paasacademie: 'Muziek en theorie in de 20ste eeuw'. Er zal in ieder geval een gezamenlijke sessie worden georganiseerd, waaraan een of meer van de gerenommeerde buitenlandse gastdocenten van het Orpheus Instituut een bijdrage zullen leveren. Op deze wijze hopen de VvM en het Orpheus Instituut in het komende jaar een deel van hun krachten te bundelen.

De samenstelling van het bestuur en commissies van de VvM zijn inmiddels gewijzigd. Op de algemene ledenvergadering van zaterdag 16 maart is Theo Goedhart afgetreden als lid van het algemeen bestuur. In zijn plaats is Bert Mooiman (Koninklijk Conservatorium Den Haag) gekozen. Net als Theo zal Bert tevens als voorzitter van de congrescommissie optreden. Na het terugtreden van Henk de Velde en Henk van Benthem bestaat deze verder nog uit Ineke Kien-Vermaas en Frank Agsterippe. De publiciteitscommissie is versterkt met Suzanne Konings (Koninklijk Conservatorium Den Haag).

Tijdens de algemene ledenvergadering is tevens de eerste versie van de website van de vereniging gepresenteerd. Voor wie het resultaat zelf nog eens in ogenschouw wil nemen, de website is te vinden onder www.cva.ahk.nl/vvm

Namens het bestuur, Michiel Schuijer
Vierde Congres van de Vereniging voor Muziektheorie in Zwolle

Op 15 en 16 maart jl. werd in het Zwols conservatorium het Vierde Congres van de Vereniging voor Muziektheorie gehouden. Een bijzonder congres alleen al omdat dit congres tegelijkertijd ook de voorjaarsbijeenkomst van de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis was. Een historische gebeurtenis derhalve: voor het eerst bogen theoretici én musicologen zich gezamenlijk over het thema dat als een rode draad door dit congres heenliep: polyfonie. Zeker gezien de voor Vlamingen wat excentrische ligging van Zwolle namen een verheugend aantal

personen afkomstig uit beide verenigingen aan het congres deel.

Nadrukkelijk had de voorbereidingscommissie, die namens de KVNMM bestond uit een aantal leden van de werkgemeenschap docenten muziekgeschiedenis (waaronder ook ondergetekende) gekozen voor een aanpak waarbij het begrip polyfonie door de eeuwen heen zowel door theoretici, musicologen én (en dat bleek een gouden greep) door deskundigen uit de praktijk werd belicht. Helaas slaagde de voorbereidingscommissie er niet in de lichte muziek goed vertegenwoordigd te doen zijn, geprobeerd heeft zij dit zeker. Na een kort, enigszins polemisch welkomstwoord door Alex Manassen, directeur van de Messiaen Academie (de gezamenlijke tweede-fase opleiding van de conservatoria van Zwolle, Arnhem en Enschede) beet Jaap van Benthem de spits af met een gedegen en doorwrocht exposé rond de talloze (ficta) problemen waarvoor hij zich bij zijn uitgave van de *Missa Caput* van Johannes Ockeghem gesteld zag. Enigszins teleurstellend was daarna het optreden-uit-de-losse-pols van Dirk Snellings en de Capilla Flamenca, die deze mis daarna in de Zwolse Waalse Kerk uitvoerde. Ook de middagsessie begon naar mijn mening teleurstellend. De voordracht *Multi-layered composition in the 20th Century* van de Deen Erik Christensen behelsde weinig meer dan een met (te veel) voorbeelden overladen, weinig gestructureerd betoog waarbij het onderscheid tussen ‘gelaagdheid’ en werkelijke polyfonie te vaag bleef. Gelukkig was het optreden van zijn respondenten (met name dat van Patrick van Deurzen) van hoger niveau. Van geheel ander kaliber was het optreden van Louis Peter Grijp, die een goed onderbouwd en met een aantal goed gekozen praktijkvoorbeelden ondersteund betoog hield over zijn reconstructie van het Maastrichts Liedboek. Praktijk van uitgeven, uitvoeren en musicologische kennis gingen in zijn betoog een perfect huwelijk aan. De eerste dag werd besloten met een korte, perfect voorbereide voordracht van Stephan Weytjens over een aantal structurele aspecten in Schönbergs vrije atonale polyfonie, gedemonstreerd aan de hand van een aantal passages uit diens *Pierrot Lunaire* (inmiddels na te lezen in het Tijdschrift voor Muziektheorie).

De zaterdag vormde wel het hoogtepunt van het congres. Na de (uiteraard gescheiden) vergaderingen van de beide verenigingen was het woord (en het toetsenbord) allereerst aan Willem Brons, die een gloedvol en uiterst interessant betoog hield over de polyfonie in de pianomuziek uit de Vroege Romantiek, met name bij Beethoven. Flitsende meningen, gedegen

kennis en prachtig (‘dit heb ik niet gestudeerd, hoor’) spel streden in zijn optreden om voorrang. Erg mooi was ook de voordracht van componist Diderik Wagenaar. Omdat zijn betoog is opgenomen in het laatste nummer van het Tijdschrift zal ik er hier niet verder over berichten). De middag werd opgeluisterd door de voordracht *History of Theory in Practice* van de Amerikaanse muziektheoreticus en koorleider Peter Schubert. Een uiterst sympathiek, praktisch gericht, maar ook gedegen betoog van een man die – tekenend genoeg – vlak voor zijn optreden in Zwolle eerst oude Goudse kaas ging kopen... Niet iedereen was het met hem eens, maar wat een eruditie en een plezier in het handwerk sprak er niet uit zijn gedreven, nergens arrogante optreden. Maar ook het optreden van zijn respondenten Paul Scheepers en Dirk Cornelis maakte grote indruk. Als ergens het nut van onze vereniging bleek, dan hier: onze landen kunnen inmiddels internationaal meedraaien. Ook de bijdragen van Schubert, Scheepers en Cornelis zijn inmiddels in het Tijdschrift gepubliceerd.

Na de thee was het tijd voor een evaluatie, waarin de voorzitters van beide verenigingen, Michiel Schuijjer en Emile Wennekes, gezamenlijk de balans opmaakten en vooruit keken.

Ik denk dat iedere deelnemer aan dit geslaagde congres het wel met hen eens was: dit moet vaker. De koudwatervrees die er wederzijds was is door dit congres voorgoed weggenomen. Natuurlijk waren er minpuntjes. Waar was de aanhang van de KVNMM zodra het over moderne muziek ging? Gaat de VvM in haar zucht naar (wetenschappelijke, internationale) erkenning niet al te zeer voorbij aan de vele praktische en pedagogische problemen (‘Hoe vertel ik het mijn studenten)?

Maar de balans van het hele congres is zeker positief. En als dat ergens bleek dan uit de overdonderende belangstelling bij de boekenstand, waar iedereen zich verdrong en waar zowel de KVNMM als *De Rode Leeuw* (die een geheel aan het congres gewijd nummer uitbracht) goede zaken deden. Ook de stad Zwolle kan tevreden zijn: hoe velen zagen hier niet voor het eerst hoe mooi (en gezellig) deze oude Hanzestad nog altijd is. Maar de grootste winst van dit congres is wel de toenadering tussen de beide ‘bloedgroepen’. Van harte hoop ik dat deze in de toekomst gecontinueerd én versterkt wordt. Dat dit het laatste congres van Kees Vellekoop zou zijn konden we in Zwolle nog niet weten.

Gerard van der Leeuw

Jazzstudiedag met Scott Deveaux

In plaats van een jazzsessie op het jaarlijkse congres werd dit jaar een aparte jazzstudiedag gehouden. Deze vond plaats op 12 april jl. in het Conservatorium van Amsterdam. Als spreker was de Amerikaanse musicoloog Scott Deveaux uitgenodigd. Deveaux - bekend van zijn succesvolle boek *The Birth of Bebop* (1997) - bleek behalve een uitnemend jazzhistoricus ook een boeiend spreker. Zijn lezing, in de ochtend, over de geschiedenis van de Billy Eckstine Band, waarin vele beroemdheden speelden, bracht veel interessants aan het licht over de problemen waarmee zwarte bands in de jaren veertig te kampen hadden, vooral in vergelijking met blanke bands als die van Woody Herman. De middag werd gewijd aan een kritische bespreking van de spraakmakende documentaire tv-serie *Ken Burns's Jazz*, geïllustreerd met fragmenten uit de serie. Deveaux kwam met zeer genuanceerde en uiterst zorgvuldig geformuleerde kritiek op de serie: vraagtekens zette hij met name bij de zwaar aangezette toon en de lichtelijk fatalistische teneur van de serie. Toch ontkwam hij niet aan de conclusie dat het hier wel degelijk om een uniek en rijk document gaat dat als referentiepunt voorlopig niet valt uit te vlakken.

Clemens Kemme

Nominaties Mart. J. Lürsenprijs

Op 16 maart jl., tijdens het vierde congres van de VvM in Zwolle, heeft de Commissie Mart. J. Lürsenprijs bij monde van Ineke Kien-Vermaas bekend gemaakt wie in het komende jaar zullen meedingen naar de Mart. J. Lürsenprijs (€ 1350) voor artikelen op het gebied van de muziektheorie en -analyse. De kandidaten zijn: Bert van Herck (Mechelen; "Oliver Knussens *Songs without Voices*"), Bert Mooiman (Voorschoten; "Messiaen en de Franse harmonie"), en Martyn Smits (Tilburg; "Johannes Brahms: Ontwikkeling door Variatie in de Sonatevorm").

De genomineerden hadden zich allen met een voorstel bij de commissie gemeld. Zij hebben tot eind november a.s. de tijd om hun voorstel tot artikel uit te werken. Tijdens het vijfde VvM-congres in Gent (11-12 april) wordt de winnaar van de Mart. J. Lürsenprijs bekendgemaakt. Diens artikel zal naderhand worden gepubliceerd in het *Tijdschrift voor Muziektheorie*.

Website VvM

Zoals Michiel Schuijjer in zijn editorial reeds aankondigde werd de vernieuwde website van de Vereniging voor Muziektheorie tijdens het recente congres in Zwolle voorgesteld. Tijdens de zomermaanden zal hieraan verder worden gewerkt: met name de abstracts van de verschillende congressen, de pagina met links en de Engelse versie moeten nog verder worden uitgebouwd. Dit alles mag u niet beletten om een kijkje te nemen op de site: www.cva.ahk.nl/vvm

MEDEDELINGEN

I.M. John Daniskas (1907-2002)

Op 15 februari jl. is John Daniskas overleden. Daniskas was jarenlang rijksinspecteur voor het Nederlandse muziekonderwijs. Muziektheoretici zullen hem daarnaast kennen als auteur van het boek *Grondslagen voor de Analytische Vormleer der Muziek* (1948) – oorspronkelijk zijn proefschrift – waarin hij verslag deed van zijn onderzoek naar de kennistheoretische fundamenteën van de muzikale vormanalyse. Een dergelijk grondslagenonderzoek was, en is eigenlijk nog steeds, atypisch voor de Nederlandse muziektheorie. Daniskas sloot hiermee aan bij debatten die vooral werden gevoerd in het buitenland, waar hij ook wel enige bekendheid genoot. Van zijn biografie van Hector Berlioz verscheen een Engelse vertaling (1949). In de jaren '80 van de voorbije eeuw was Daniskas coördinator van het project 'Bronnen der Muziektheorie' van de Universiteit Utrecht en het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Dit project leidde uiteindelijk tot de tweedelige bronnenstudie *Van Aristoxenos tot Stockhausen* (onder redactie van Louis Peter Grijp en Paul Scheepers, 1990).

I.M. Kees Vellekoop (1940-2002)

Op 25 mei j.l. is de musicoloog Kees Vellekoop, hoogleraar muziekgeschiedenis tot 1600 aan de Universiteit Utrecht, op tragische wijze om het leven gekomen. Een verkeersongeval werd hem fataal. Vellekoop was specialist op het gebied van de middeleeuwse muziek. Hij was vooral geïnteresseerd

in de wijze waarop muziek was ingebed in het sociale, religieuze en maatschappelijke leven van die periode. Zijn interdisciplinaire oriëntatie maakte, dat hij zich de laatste jaren op enige afstand bewoog van de Nederlandse muziektheorie. Toch heeft hij ook in dat verband een rol gespeeld. Zo maakte hij deel uit van de begeleidingscommissie van het hierboven genoemde project 'Bronnen der Muziektheorie'. En hij nam, als bestuurslid van de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis, deel aan de oriënterende gesprekken die voorafgingen aan het eerste gezamenlijke congres van de KVNMM en de VvM, afgelopen maart. Een groot deel van dit congres heeft hij bijgewoond.

VERSLAG VAN DE 5DE EUROMAC IN BRISTOL

5th European Music Analysis Conference 4-7 april 2002 Bristol University

Van 4 tot en met 7 april vond aan de Universiteit van Bristol, Engeland, de *Fifth European Music Analysis Conference* (EuroMAC) plaats. Tijdens voorafgaande EuroMAC edities (Colmar 1989, Trento 1992, Montpellier 1995 en Rotterdam 1999) stond het leren kennen van elkaars opvattingen over muziektheorie en analyse centraal. De uitspraak van Nicolas Meeùs in de *SMA Newsletter nr. 9* (december 1995): "Diversity is our treasure, let's cultivate it", is wellicht de beste omschrijving van de geestdrift waarmee deze vier conferenties georganiseerd en gehouden werden. Conferentie coördinator Jonathan Cross wilde met de vijfde een stap voorwaarts maken, getuige het feit dat hij kritisch refereerde aan de uitspraak van Meeùs tijdens zijn openingstoespraak: "Though diversity is our strength, we should not merely be satisfied with that fact". Cross ziet in de ontwikkelingen binnen de Europese Unie (goedkopere reismogelijkheden) en het internet (internettijdschriften en e-mail discussielijsten) de mogelijkheid om intensiever elkaars tradities te leren kennen met als grote winst: "By trying to understand what others do, we learn more about ourselves, we are able to see for the first time the framework within which we operate and can contemplate the possibility to move outside that frame." Cross is al lang een pleitbezorger van wat hij een "genuinely critical [European] analysis" noemt. Een authentieke, zelfstandige Europese Muziekanalyse die in discussie kan treden met de Amerikaanse Muziektheorie. In zijn conferentieverlag (*SMA Newsletter nr. 8*, mei 1995) van

de 3de EuroMAC in Montpellier stelde hij reeds: "Europe as a whole needs now to wrest back the initiative by engaging with American theory on its own terms".

De 5de EuroMAC in Bristol vervulde door zijn doordachte opzet zeker een stimulerende rol in deze ontwikkeling waarvoor organisator Cross veel lof verdient.

Het is niet eenvoudig om een meerdaagse conferentie met zeer uiteenlopende onderwerpen en vertegenwoordigers van vele verschillende tradities een duidelijke vorm te geven. Toch is Cross hier min of meer in geslaagd door naast de 19 verschillende sessies drie *keynote speakers* te programmeren – Jonathan Dunsby, Jean-Jaques Nattiez en Clemens Kühn - die op de eerste drie dagen een centrale plaats kregen en een dwarsdoorsnede gaven van wat er in de drie (belangrijkste) tradities - de Anglo-Saxische, Germaanse en Latijnse - te vinden is. Deze drie (zeer verschillende) lezingen vormden de pijlers waaromheen de conferentie georganiseerd werd en gaven de *state of the art* van de Europese muziektheorie. Iedere *keynote*-spreker behandelde een zeer specifiek onderwerp waarbij duidelijk werd dat het nog te vroeg is om reflectie op elkaars muziektheoretische erfgoed te plegen. Het *framework*, om met Cross' woorden te spreken, waarbinnen een ieder opereert werd hierdoor benadrukt. Jonathan Dunsby's *keynote address* 'Derrick Puffett's analytical style and evidence based historiography of the future' was een hommage aan de Britse musicoloog Derrick Puffett (1946-1996). Tijdens deze lezing werd aandacht besteed aan de betekenis en waarde van Puffett's analytische erfenis aan de hand van de Britse componist Michael Tippett (voor de geïnteresseerde zie ook: 'Derrick Puffett on Music' (January 2002) Ashgate Publishing Company; ISBN: 0754603997).

Jean-Jaques Nattiez wijdde in zijn lezing 'Analysing music of the oral tradition: from structural models to hermeneutic constructions (a wedding dance from Uganda)' het publiek in in de voorbereidingen voor de huwelijksnacht van meisjes uit Oeganda. De interactie tussen de danseressen en de slagwerkers werd geanalyseerd. Vervolgens werd er gezocht naar een verklaring voor het gebruik van bepaalde ritmische patronen en instrumenten, en de sociaal/culturele setting waarin de huwelijksdans plaats vindt.

Clemens Kühn hield een persoonlijk, soms autobiografisch referaat, 'Music theory in Germany:

science, art or practice?', over de ontwikkeling van de Duitse muziektheorie sinds de tweede wereld oorlog. Puntsgewijs haalde Kühn herinneringen op aan zijn eigen studententijd (met onnavolgbare *harmonie aan de piano* oefeningen), de revolutie volgens De la Motte en zijn visie op de toekomst.

Deze laatste *keynote address* stond in directe verbinding met wellicht een van de meest opzienbarende lezingen tijdens de conferentie 'From music theory to "Tonsatz": Riemann, Schenker, Kurth, Louis, National Socialism and music theory after 1945' van Ludwig Holtmeier. Holtmeier schetste een beeld van een productieve Duitse muziekcultuur in de jaren '20 en gaat in op de rol van enkele belangrijke Duitse muziektheoretici, zoals Hermann Grabner en Wilhelm Mahler, tijdens het Nationaal Socialisme en de wijze waarop dit invloed heeft gehad op de vorming, uitgangspunten en methodiek van de Duitse Muziektheorie tot op heden. Deze lezing is een reprise van de opening van de eerste conferentie van de *Deutsche Gesellschaft für Musiktheorie* gehouden in Dresden van 12-14 oktober 2001. Op verzoek van Cross werd deze lezing (terecht) in Bristol herhaald (Alexander Rehding zei over deze lezing in zijn bespreking van de Dresden conferentie: "This jaw-dropping talk is bound to have earth-shattering resonances in the [German] academic establishment (...)") *SMA Newsletter* January 2002). Ik kan een ieder aanraden om de publicatie van dit artikel in *Music Analysis* in de gaten te houden.

Holtmeiers lezing was onderdeel van sessie 14 over 'German Music Theory' waar Matthew Riley in zijn voordracht 'The "harmonic major" mode in late 19th – century theory and practice' een voorstel deed om de 'harmonische majeure' modus, die voor het eerst door Moritz Hauptmann in 1853 werd genoemd, te gebruiken voor de analyse van laatromantisch repertoire. Een ladder die zowel melodisch als harmonisch bepalend is voor bepaalde passages (zie bijvoorbeeld Rachmaninoff, Cello Sonate Op. 19, I, m. 35-93) en, volgens Riley, ons in staat stelt om modulaties of uitwijkingen naar 'ogenschijnlijk' ver verwijderde toonsoorten beter te begrijpen (zo staat in de kwintencirkel van Riley de toonsoort van Ges groot naast die van de harmonische F groot wat de verzelfstandiging van Inap in maat 44 van Schuberts a-klein sonate D 537 op een andere manier inzichtelijk maakt).

Naast de Duitse muziektheorie stond in sessie 12 de Russische muziektheorie centraal. Verder omvatten de 19 sessies het gehele muzikale spectrum, van Palestrina

tot Ligeti, van Albanese volksliederen via Klemperer naar Fred Astaire en van 'Performance studies' naar 'Theory and Metaphor' en 'Listening/Cognition'. Er waren in totaal zo'n 68 sprekers die 20 verschillende nationaliteiten representeerden (uit Nederland drie bijdragen: van Michiel Schuijjer – 'Nobody is her own sister: pitch-class set theory and the concept of equivalence', Barbara Bleij – 'Darn that tune – analysis and jazz harmony' – en Clemens Kemme – 'Analysis for performers'). Over het algemeen waren de verschillende lezingen boeiend en vonden de sessies in een goede atmosfeer plaats waar door deelnemers en publiek enthousiast gediscuteerd werd.

Behalve de drie *keynote addresses* en de 19 sessies was er ook nog een plenaire sessie genaamd 'The Pople Tonalities Project: a progress report' (verschillende stadia van dit project zijn ook gepresenteerd tijdens de Oxford Music Analysis Conference 2000 en de Reading University Study Day October 2001). De bedenker van dit project Antony Pople, ex-eindredacteur van *Music Analysis* en auteur van verschillende deeltjes uit de *Cambridge Music Handbooks*, heeft een softwareprogramma ontwikkeld dat gebruikmakend van verschillende theorieën (bijvoorbeeld functieleer, maar ook set-class theory) muziekfragmenten kan analyseren. Aan tonaliteit wordt hier overigens de breedst mogelijke betekenis gegeven, dus niet alleen functionele tonaliteit maar ook modaliteit (ook die van Messiaen) en atonaliteit. Het programma omschrijft - nadat de gebruiker de muziek in segmenten in het programma heeft ingevoerd en aangegeven heeft wat voor soort samenklanken de computer moet herkennen en welke moet negeren - onder andere akkoorden, toonladders en andere wetenswaardigheden. Er werden voorbeelden gegeven van Mozart's KV 331, het *Vorspiel* tot *Tristan* van Wagner, de *Catacomben* van Mussorgsky, Schoenberg's op. 11/1 en Ravels *Alborada del gracioso*.

De twee respondenten, Nicolas Meeùs en Richard Cohn, reageerden matig enthousiast. De kritiek die zij hadden was vergelijkbaar met de kritiek geuit tijdens de Reading University Study Day October 2001: wat gebeurt er eigenlijk precies in de computer op het moment dat de analist de *start button* indrukt? Wat zijn de afwegingen die de computer maakt en het uiteindelijke resultaat bepalen? En, hoe kan een gebruiker de resultaten gebruiken zonder precies te weten hoe die resultaten tot stand zijn gekomen? Ondanks deze kritiek was het ook fascinerend om te

zien hoe de computer soms onverwachte verbanden legt. Ik kan me voorstellen dat het voor de analist ook een uitdaging kan zijn om de gemaakte verbanden te bevestigen of te weerleggen.

Terugkijkend kan gezegd worden dat de 5de EuroMAC - door enerzijds in 19 sessies de volle breedte van het analytisch discours én de variëteit van verschillende (Europese) tradities te laten zien, en anderzijds juist een focus te hebben door middel van de drie *keynote addresses* - zeer geslaagd is in zijn opzet. De 19 sessies en de drie *keynote addresses* lieten ook zien dat de weg naar één Europa (ook) op het gebied van de muzikanalyse nog de nodige kilometers telt en dat nog enige obstakels overwonnen moeten worden. Het zou voor een volgende EuroMAC (die waarschijnlijk in Duitsland plaats zal vinden) wellicht interessant zijn om sprekers uit te nodigen die op elkaars muziektheoretisch erfgoed reageren.

De aanwezigheid van verschillende talen is wat mij betreft ook een belangrijk obstakel. Ondanks het feit dat de organisatie veel moeite heeft genomen om drie Europese talen – Engels, Frans en Duits - een plaats op de conferentie te geven, is het duidelijk dat dit een ‘Europese muziektheorie’ in de weg zit. Niet alleen worden verschillende takken van de muziektheorie of muziektheoretische literatuur gescheiden door taalgrenzen – bijvoorbeeld het feit dat muzieksemiotiek een typische Franse aangelegenheid blijft en de Duitse muziektheorie in Frankrijk en Engeland nagenoeg onbekend is - maar ook was het tijdens de conferentie duidelijk dat het aanwezige publiek zich in hun keuzes voor het volgen van een lezing vaak lieten leiden door de taal die gesproken werd. Zo ontstaan er taal- en muziektheoretische gemeenschappen binnen de gemeenschap. Het is opvallend dat bepaalde lezingen die als belangrijk golden in het Engels werden gehouden (bijvoorbeeld de drie *keynote addresses*, maar ook Holtmeiers van oorsprong Duitse tekst) en dat discussies die tijdens de koffie werden voortgezet vaak in het Engels plaats vonden. Ook het uitkomen van de verwachtingen die Cross van een Europese e-mail discussielijst heeft staat of valt onder andere met de taal waarin gediscuteerd wordt. Tenzij in geheel Europa het Frans, Duits en Engels een verplicht onderdeel van de muziektheoretische studie vormen lijkt mij het volhouden van deze drietaligheid vooral een gebaar van beleefdheid.

EuroMAC 5 verliep op rolletjes en in een aangename sfeer. De twee concerten – Schubert Ensemble: Pianokwartetten van Mozart en Fauré, en de pianist Nicolas Hodges met muziek van Bill Hopkins,

Stockhausen en Debussy (geheel in de lijn van de 3 talen) – droegen daartoe ook het nodige bij.

Patrick van Deurzen

AANKONDIGINGEN

Helmut Lachenmann en Albrecht Wellmer te gast aan het Orpheus Instituut

Van 29 tot en met 31 oktober 2002 zullen de Duitse componist *Helmut Lachenmann* en muziekfilosoof *Albrecht Wellmer* gezamenlijk een seminarie geven aan het Orpheus Instituut. Naast de muziek van Lachenmann zullen andere onderwerpen aan bod komen: de band Lachenmann-Nono, Lachenmanns benadering van muzikanalyse, het discours modernisme-postmodernisme, de rol (en de plicht) van de componist in onze maatschappij, ... Wegens het beperkt aantal beschikbare plaatsen (10 externen naast de eigen studenten en mentoren van het instituut) is inschrijving met motivatie noodzakelijk. Via een brochure die in september zal verschijnen en de website van het Orpheus Instituut (eveneens vanaf september) zijn verdere inlichtingen te verkrijgen.

Orpheus Institute International Easter Academy for Music Theory 2003

Van 9 tot en met 13 april 2003 vindt aan het Orpheus Instituut de eerste *International Easter Academy for Music Theory* plaats. Centraal staan 20ste-eeuwse muziek, esthetica, theorie en filosofie. Vijf gastprofessoren zullen elk een referaat geven, gevolgd door een discussie. Daarnaast zullen ook enkele plenaire sessies worden georganiseerd, waaronder één samen met het congres van de Vereniging voor Muziektheorie.

Op dit moment hebben volgende gastsprekers reeds toegezegd:

Jonathan Dunsby: overzicht van compositie- en theoretische stromingen in de 20ste eeuw; waarom worden sommige aspecten nauwelijks of nooit behandeld? – muziektheorie kiest vaak de makkelijkste weg door telkens opnieuw voor dezelfde onderwerpen te kiezen – daarnaast zal Jonathan Dunsby ook aspecten belichten die tijdens de *Academy* verder niet aan bod komen.

Yves Knockaert: analyse van systeemloze muziek: componisten als Cage, Feldman en Rihm beweerden soms zonder systeem te componeren – is er desondanks toch een systematiek te ontdekken?
Max Paddison: filosofie van de 20ste-eeuwse muziek: de Adorno-school ‘and beyond’
Joseph Straus: analyse van post-tonale 12-toonsmuziek: serialisme, pitch-class set theorie, netwerk theorie, ...
Herman Danuser (onder voorbehoud): muziektheorie van de Darmstadt-school: historische en theoretische reflecties – vergelijking met de Princeton-traditie.

Deze *Easter Academy* staat open voor alle geïnteresseerde muziektheoretici en -wetenschappers uit Europa en de VS, en deelnemers zullen worden geselecteerd op basis van een ingezonden CV en motivatie. Informatie hierover zal worden verspreid via een brochure en de website van het instituut (september).

Orpheus Instituut
Korte Meer 12, 9000 Gent, België
T +32.9.330.40.81
F +32.9.330.40.82
info@orpheusinstituut.be
www.orpheusinstituut.be

Zeventiende Congres van de International Musicological Society

Het zeventiende congres van de IMS vindt plaats van 1 tot 7 augustus a.s. in het Maria-Theresiacollege van de Katholieke Universiteit Leuven. Het programma is opgebouwd rond 8 ruim gevatte thema's:

1. Beluisteren-Uitvoeren-Componeren
2. De dynamiek van de verandering in de muziek
3. Wie bezit de muziek?
4. Musica Belgica
5. Muziek en migratie
6. Vorm en inventio
7. Organologie: van archeologie tot nieuwe technologieën
8. Bronnen

Het volledige programma kan op onderstaande website worden bekeken. Via deze website kan men zich ook als deelnemer laten registreren.

<http://millennium.arts.kuleuven.ac.be/ims2002/>

Tweede Congres van de Deutsche Gesellschaft für Musiktheorie

Van 11 tot 13 oktober 2002 vindt aan de Hochschule für Musik und Theater in München het Tweede congres van de Deutsche Gesellschaft für Musiktheorie plaats. Dit congres heeft als thema ‘Begriff und Praxis’. De titels van de vier belangrijkste zittingen van dit congres zijn:

Generalbass und Modulation
Musiktheorie und ihre Vermittlung
Musiktheoretische Gender-Studien
Gehörbildung und Höranalyse (met als zwaartepunt de muziek van de 20ste eeuw)

Voor meer informatie kan men zich wenden tot Prof. Stefan Rohringer, Artur-Kutscher-Platz 4, D-80 802 München (e-mail: stefan.rohringer@web.de).

Redefining Musical Identities

Op 31 augustus en 1 september 2002 vindt in Felix Meritis (Keizersgracht 324, Amsterdam) een conferentie plaats onder de naam *Redefining Musical Identities in Europe*. Op deze conferentie, die voor alle belangstellenden toegankelijk is, zullen buitenlandse en binnenlandse sprekers hun licht laten schijnen op de ingrijpende verschuivingen die zich aan het begin van de 21ste eeuw in het Europese muzikleven voordoen. Bij deze verschuivingen gaat het om tradities van verschillende aard: de culturele achtergronden van de bevolking, de sociale lagen van het concertpubliek, de verhouding tussen concertbezoek en andere vormen van gemeenschappelijke tijdsbesteding, de ondersteuning van overheidswege, en niet in de laatste plaats de stilistische ontwikkeling van de muziek zelf.

De sprekers (onder wie Roger Scruton, David Matthews, Wolfram Wagner en Peter Davison) zijn vanuit verschillende invalshoeken bij het muzikleven betrokken, en hebben elk een eigen visie op de noodzaak op de veranderingen te reageren.

Voor de zaterdagavond staat er een concert op het programma. Daarbij zullen werken van 20ste-eeuwse componisten worden uitgevoerd die ook bij een van

de lezingen onderwerp van discussie zullen zijn.
Solisten zijn Vera Beths, Daniël Esser en Marja Bon.

De conferentie maakt deel uit van het onderzoeksproject *Musical Identities in the 21st Century* (Instituut voor Cultuuranalyse ASCA, Universiteit van Amsterdam), en is een vervolg op de werkconferentie *Keuzes in nieuwe muziek* (8 december 2000). Deze werkconferentie, waarbij veel leidinggevende vertegenwoordigers uit de praktijk van het Nederlandse muzikaleven als spreker aanwezig waren, was vooral gericht op het zichtbaar maken van de keuzemomenten die zich voordoen bij de creatie en de uitvoeringsmogelijkheden van nieuwe muziek, en het verhelderen van de criteria die daarbij impliciet of expliciet gelden. Een uitgebreid verslag is gepubliceerd in *Tijdschrift voor Muziektheorie*, jg. 6 nr. 1, pp. 52 e.v.

Belangstellenden kunnen zich opgeven door storting van € 45 op gironr. 960779 t.n.v. Albert van der Schoot te Duivendrecht, onder vermelding van 'Opgave Redefining Musical Identities'. Dit bedrag is inclusief twee lunches en de toegang tot het concert.

Meer informatie is binnenkort te vinden op de website: www.hum.uva.nl/~asca

Hierbij wil de publiciteitscommissie een oproep doen om interessante internet-sites rond muziektheorie door te geven, hetzij via onze e-mail discussielijst, hetzij via de nieuwsbrief.

www.musictheory.net/
www.music-arrangers.com/star-theory/
www.harmony.org.uk/
www.andymilne.dial.pipex.com.index.shtml/
www.teoria.com/

Inmiddels kan ook www.schenkerguide.com aan dit lijstje worden toegevoegd.

Wij hopen op uw enthousiaste medewerking!

Namens de publiciteitscommissie,

Frank Agsteribbe

colofon

Redactie: Frank Agsteribbe Vereniging voor Muziektheorie Postbus 78022 1070 LP Amsterdam
tel/fax: (+31) (0)20/663 20 73
e-mail: vvm@cva.ahk.nl website: www.cva.ahk.nl/vvm
rekening Nederland: Postbank 8110910 rekening België: KBC 443-8668331-32
bijdragen liefst elektronisch versturen naar het adres van de Vereniging, of rechtstreeks naar
fagsteribbe@online.be

OPROEP AAN DE LEDEN

Muziektheorie op het internet

Via Jan Kleinbussink en daarna Suzanne Konings, beide werkzaam aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, bereikte ons een lijstje met internet-sites over muziektheorie / algemene muzikaleer die bruikbaar zijn voor zelfstudie door studenten of die als inspiratie kunnen dienen om het een en ander te ontwerpen (of die kunnen voorkomen dat je hetzelfde probeert te maken terwijl het al bestaat ...)
De sites zijn alleen Engelstalig.